

lessum, instituit, ut sibi afferretur corpus Domini: A quod cum presbyter attulisset, et in os ejus posuisset, ille statim coepit clamare: « Quid faciam, miser, quid faciam? » Tunc presbyter abstulit ab eo corpus Domini, quod super linguam tenebat, et mox ille exspiravit. Idem abbas aliquando infirmatus intravit in infirmitorium, et vidit columbam nive candidiorem super humerum monachi infirmarii, quam cum idem monachus vellet apprehendere, illa volans, venit ad abbatem, et intravit in sinum ejus: et postea exivit per aperturam tunicæ, et fixit rostrum suum in aurem abbatis, dicens ei verbis humanis: « In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti: para te, para te, para te. Mandat tibi sanctus Bernardus ut vadas facere pacem inter papam et imperatorem. » Quam ille postea fecit.

1186. Urbanus III sit papa centesimus septuagesimus septimus. (1187.) Obiit apud Parisius Gaufridus comes Britanniae, tertius filius regis Anglorum. (1188.) Salahadinus totum sibi subjicit Orientem. Hoc anno constituta est, et descripta forma visitationis, quæ legitur hodie in visitationibus per singulas domos Ordinis nostri. Rex Philippus Turonum cepit. (1189.) Henricus rex Anglorum obiit apud Cenomanum, anno regni sui 55, post quem filius ejus regnat. (1190.) Rex Francorum Philippus, et rex Anglorum Richardus vadunt Hierosolimam, uterque cum magno comitatu: et apud Messanam civitatem Apulie, sive Sicilie, inimicitias inter se contrahunt. (1191.) Rex Francorum subjugat sibi Accaronem, quæ alio nomine dicitur Ptolemais, civitas maritima. Rex Richardus invidens gloriæ Philippi regis Francorum, subtrahebat se ab omni auxilio opportuno, et munera accipiebat a Salahadino. Philippus comes Flandriæ in expeditione Hierosolimitana moritur. Philippus autem rex Francorum timens dolorem Richardi regis Anglorum, magisque, ut aiunt, cupiditate ductus terræ Flandriarum, contra voluntatem omnium fere procerum Francorum a terra Hierosolimitana revertitur, confirmans prius juramento Richardo, quod infra 40 dies, postquam reversus esset in Franciam, terræ ejus non

noceret. (1192.) Rex Philippus subjugare incipit sibi Normanniam. Rex Richardus rediens a via Hierosolimitana captus est et incarceratus a duce Austriæ, et Henrico imperatori traditus, missus est in custodiam apud Spirim. In qua custodia cum idem Richardus peccata sua cuidam episcopo confessus, proposuisset se continere de cætero; non multo post quidam episcopus Angliæ visitans eum, et gratiam ejus captans, suadet ei, quasi pro salute corporis conservanda... sicque miserum in sua nequitia confortavit. Retulit hoc mihi quidam episcopus Hispaniæ familiaris meus, vir religiosissimus: qui id audierat a quodam alio episcopo, cui idem Richardus in extremis confessus est, se ab alio episcopo sic fuisse deceptum. (1193.) Cum Salahadinus sciret sibi mortem imminere, signiferum suum vocavit, dicens: Tu, qui soles deferre vexilla mea per bella, fer vexillum mortis meæ panniculum vilem per totam Damascum super lanceam, clamitando: Ecce rex Orientis moriens non feret secum, nisi hunc pannum vilem. Et sic mortuus est. (1194.) Rex Richardus spoliatis ecclesiis Angliæ et Normanniæ calicibus aureis et argenteis, ac cæteris ornamentis, rediit se a captivitate: plus quam ducenties mille marcis imperatori et cæteris baronibus partim datis, partim sub obsidibus promissis. (1195.) Rex Richardus recuperare incipit terram Normanniæ. Idem rex tam muneribus quam promissis omnes fere proceres Gallie sibi obligat, et Philippo regi Francorum omne robur militiæ suæ subtrahit. (1198.) Innocentius III papa centesimus octogesimus primus. Richardus rex sagitta percussus interiit. Post quem regnat frater ejus Joannes. Obiit Guillelmus abbas Mortui maris. (1199.) Facta est hiems asperrima per tres menses et amplius continuata: unde secuta est maxima mortalitas animalium; et maxime ovium ac vervecum silvestrium ex rigore frigoris, et fames secuta. (1200.) Civitas Rothomagi cum tota Normannia subjugata est Philippo regi Francorum. Rex Anglorum Joannes fugit in Angliam, territus, ne a baronibus traderetur in manus Philippi regis. Civitas Constantinopolis a Francis capitur (1204).

EXCERPTA

Ex Helinandi poemate, Gallico idiomate conscripto, cui titulus: *De morte.*

(*Hist. litt. de la France*, t. XVIII, Paris, Firmin Didot, 1855, in-4., p. 100, etc.)

Sæculo se valedixisse innuit auctor.

Mors, qui m'as mis muer en mue,

En tel estuve où li cors sue

Che qu'il fist au siècle d'outraige.

D

Por ce ai-je cangié mon coraige,

Et ai laissié et giu et raige:

Mal se mouille qui ne s'essue.

IV.

Mortem alloquitur auctor, et ut amicis suis inducias concedat precatur.

Mors, je t'envoï à mes amis,
 Ne mie comme à anemis,
 Ne comme à gent que je point hace;
 Ains proï Dieu qui el cuer m'a mis,
 Ke ce lor soille k'ai pramis,
 Qu'il lor doinst longe vie, et grace
 De bien vivre tot lor espace.
 Mais tu qui joes à la cache
 De chiaus où Dex paor n'a mis,
 Moult fais grans biens par ta manache;
 Car ta paors purge et saache
 L'ame, aussi com par un tamis

XVI.

De episcopo Bellovacensi (51).

Mors, va à Biauvais tot corant
 A l'évesque qui m'aime tant,

(51) Philippum de Drogis (*de Dreux*) intelligit, qui Ecclesie Bellovacensi ab anno 1175 ad annum usque 1217 præfuit.

(52) Stephano de Nemore. 1188-1221.

A

Et qui toz jors m'a tenu chier;
 Di li qu'il ert sans contrement
 Un jour à toi, mais ne sai quant.
 Or se paint dont d'espeluchier
 Sa vie, et sa nef espuisier,
 Et de bones muers aluchier, etc.

XVII.

De Noviomensi (52) et Aurelianensi (53) episcopis.

Mors, qui les haus en prison tiens,
 Aussi comme uns povres chiens,
 Ke li siècles a en despit,
 Salue deus évesques miens,
 Celi de Noyon et d'Orliens [*al. d'Amiens*];
 Di leur qu'ils ont mainz de respit
 Ke en lor faces n'est escrit:
 Tu fais de lonc terme un petit.
 Or se gardent de tes engiens.
 Tu prens le dormant en son lit,
 Tu touls au riche son délit,
 Tu fais biauté devenir fiens.

B

(53) Henrico de Drogis, episcopi Bellovacensis fratre, anno 1199 defuncto. Quod si *d'Amiens* legas, tunc intellige Theobaldum de Heilly, qui anno 1169 1204 sedem Ambianensem rexit.

ORDO RERUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

PETRUS DE RIGA ET ÆGIDIUS PARISIENSIS.

Notitiæ.

I. — In Petrum de Riga. 9

Notitia altera in Petrum de Riga. 13

II. — Notitia in Ægidium Parisiensem. 13

FRAGMENTA EX AURORA, variis in locis obiter inserta.

I. — Prologus prosæicus. 17

II. — Prologus metricus. 19

III. — Prologus metricus aller. 20

IV. — Fragmenta ex Genesi. 21

V. — Ex libro Exodi. 23

VI. — Ex libro Judith. 24

VII. — Liber Esther. 26

VIII. — De sancta Susanna. 31

IX. — De Ruben. 31

X. — De Aoth. 31

XI. — De Juda Machabæo. 31

XII-XIV. — Ex Evangelio. 31

XV. — Ex Evangelio secundum Matthæum. 31

XVI. — Recapitulatio utriusque Testamenti. 31

ÆGIDIÏ PARISIENSIS VERSUS de numero librorum utriusque Testamenti et modo legendi.

VERSUS EJUSDEM de penis inferni.

ODO DE SOLIACO, PARISIENSIS EPISCOPUS.

Notitia. 47

SYNODICÆ CONSTITUTIONES.

CAP. I. — De modo et tempore celebrandi synodum. 57

CAP. II. — De eodem. 58

CAP. III. — Capitula baptismum tangentia. 59

CAP. IV. — Capitula de sacramento confirmatio- nis. 59

CAP. V. — Capitula de sacramento altaris. 60

CAP. VI. — Capitula de confessione. 60

CAP. VII. — Capitula circa matrimonium. 62

CAP. VIII. — Capitula de sacramento extremæ un- ctionis. 62

Communia præcepta synodalia. 63

STATUTA ET DONATIONES PIÆ.

I. — Charta Odonis qua concessit ecclesie S. Victoris Parisiensis annuatia semipræbendarum ecclesie Parisiensis. 69

II. — Litteræ Odonis episcopi Parisiensis, pro abolendo festo Fatuorum, et restituenda solemnitate Circumcisio- nis Domini. 70

III. — Aliæ litteræ ejusdem Odonis Parisiensis epi- scopi, pro solemnitate Circumcisionis Domini et sancti Stephani. 72

IV. — Philippus rex Odonem episcopum a belli oneribus eximit. 74

V. — Philippus rex confirmat libertatem claustrum Pa- risiensis. 74

VI. — Odo Parisiensis episcopus asserit donum Guido- nis de Levis factam abbacie de Roica. 75

VII. — Litteræ Odonis super legitimatione liberorum domini regis susceptorum de filia ducis Meraniæ, tempore papæ Innocentii. 75

VIII. — Odo Parisiensis episcopus abbati S. Victoris faci- cit potestatem presbyteros a suis parochiis ad libitum amovendi. 75

IX. — Litteræ Odonis episcopi Parisiensis de sibi præ- sentato ad curam parochie S. Stephani de Monte per ab- batem S. Genovefæ Theobaldo S. Genovefæ cano- nico. 76

X. — Litteræ super compositione limitum episcopa- tum Bellovacensis et Parisiensis. 77